

17. MAI I BERGEN
1950

17. MAI
PROGRAM
1950

UTGITT AV FESTKOMITÉEN
FOR 17. MAI

Fra 17. mai-prosesjonen i 1945.

I år, 5 år etter, vil vi friske opp igjen minnet om alle tiders 17. mai. Dagen vil bli innledet allerede kl. 6,40. Da skal Divisjonsmusikken i norske toner gi opptakten ute i Dreggemarken, vår eldste bydel. Kl. 6,55 vil dagen få sin første offisielle tale, som kulminerer med kirkeklokkens festrkning og salutten fra Skansen. Og så skal vi med blottede hoder og av fullt hjerte stemme i »Ja, vi elsker dette landet«.

Fra 17. mai-prosesjonen i 1945.

Fra 17. mai-prosesjonen i 1945.

Den første 17. mai-feiring i Bergen.

Først 10 år etter 1814 begynte man enkelte steder i landet å feire 17. mai som frihetsdagen, men Carl Johans motstand førte til at myndighetene satte seg imot offisiell feiring inntil midten av 1830-årene. Alt i 1824 hadde Stortinget villet markere dagen med en bankett, men den ble avlyst etter inngrep fra statholderens side. Først i 1826 var feiringen av 17. mai som en privat festdag alminnelig over hele landet, 10 år før den ble anerkjent som en nasjonal festdag.

Bladet »Patrouillen« forteller hvorledes bergenserne første gang feiret nasjonaldagen (1826):

»Av grunner som jeg ikke kjenner, men som jeg tror var gyldige nok, ble det av de såkalte autoriteter intet gjort for å festligholde dagen, og da byens øvrige foreninger, klubbene, her på en måte synes å slutte seg nærmere til autoritetene enn på andre steder, ble det følgelig heller ikke foranstaltet noe av dem Bare et lite selskap kom sammen på det behagelige sted Nygård nær byen, og her underholdt man seg på beste måte«. Her ble det musisert og »blåst på den nasjonale lur« av noen nordfjordinger,

Jacob Kjøde ^{A/s}

BERGEN

»ved aftensbordet gikk begeret hyppig om, og med et eldgammelt drikkehorn ble det utbrakt skåler for dagen, for den elskede konge og den kongelige familie, for Norge osv«. Det er tydelig at forfatteren er misnøyd med klubbens engstelige passivitet, han slutter nemlig med å uttale det håp at »når tiden kommer til å velge de menn som i tinget skal verne om folkets rettigheter, da må ikke klubbene synes å slutte seg nærmere til autoritetene enn de gjør det på andre steder og har gjort det, da den gjaldt den 17. mai«.

I 1827 kom spørsmålet i en ny stilling. Stattholderen, grev Sandels, hadde misforstått kongens holdning i saken og ga Stortinget tilsagn om at der intet var i veien for at dagen ble feiret. Det var en misforståelse som siden skulle koste ham hans stilling. Overalt i Norge sluttet man nå opp om feiringen av 17. mai med spontan begeistring. Nå vek de private tilstelninger plassen for festligheter av mer offisiell karakter. I Bergen var det Den gode Hensigt som tok på seg dagens største arrangement, noe som framgår av festberetningen: »Med solens første stråler ble det, under kanoners torden, heist flagg på Nygård, foran Den gode Hensigts lokale, på Fløyfjellet og på samtlige vippebommer på det »tyske« kontor samt på alle skipene på Vågen og på Puddefjorden. Blant disse utmerket seg særlig et som tilhører huset Konow & Comp., »Harmonie« som var lagt ut foran slottet og fra øverst til nederst prydet med en mengde flagg, blant hvilke selvfølgelig det nasjonale inntok den fornemste plass. Kongeflagget vaiet fra Festningen og Tollboden.

Magistraten og borgerrepresentantene hadde foranstaltet høytidelige måltider i alle offentlige stiftelser,

A/s BERGENS SKILLINGSBANK

**Forretningsbank
Byggelånsbank**

og på arbeidsanstalten for alle byens almisselemmer. I byen og dens omgivelser var det arrangert en mengde selskapelige tilstelninger, av hvilke vi her skal nevne:

Selskapet Den gode Hensigt, 110 personer. Autoritetene og de herværende Eidsvollsmenn, de herrer stiftamtman Christie, pastor Grøgaard og kapteinløytnant (Thomas) Konow var invitert her. Under kanonsalver, paukers og trompeters klang og skingrende hurrarop ble det utbrakt skåler for rikets ypperlige grunnlov, for Kongen, for Hans Kgl. Høyhet Kronprinsen, Hennes Kgl. Høyhet Kronprinsessen, Hans Kgl. Høyhet Arveprinsen, Eidsvollsmennene, Stortinget, den dømmende makt etc. etc. Av en av de tilstedeværende Eidsvollsmenn, herr stiftamtman Christie, ble det utbrakt følgende skål (som vi gjengir i gammel rettskrivning):

»Gid Klogskab altid maae staae paa Vagt og stede blive understøttet af ægte Kiærlighed til Fødelandet, sand Hengivenhed for Rigets constitutionelle Konge, Indbyrdes Eenighed og urokkeligt Mod, saa ofte der spørges om Forandring eller Indgreb i Norges uskatteerlige Grundlov!«

Om aftenen var huset smakfullt illuminert, og i det midterste vindusfag i bygningens facade var anbrakt i transparent 17. mai 1814 omgitt av en krans med olje- og olivengrener og prydet med den kongelige krone«.

I festberetningen omtales det flere selskapelige tilstelninger i anledning dagen, bl. a. i »Nygårdsselskapet«, hvor gjestenes antall var 90, og hvor det ble sunget en sang av den »ædle Skald« Lyder Sagen. Også på Nygård var det høy stemning med pokulering og kanonsalutter. Et stykke ut i festen innfant

STUDENTERLUEN

arbeides i år av sort drapé i den gamle,
gode kvalitet.

Vi har dusker av
helsilke og kunstsilke.

EBRANDT

TORGALM. 10 – TELEFON 13748

Eidsvollsmennene seg også i denne forsamlingen, og Christie utbrakte en skål for dagen. I Fortunen feiret klubben »Foreningen« begivenheten i de tradisjonelle festformer, bl. a. med en stor transparent — her var det 60 mennesker til stede. Videre omtales det en fest for et mindre selskap i Dreggen; her gikk det høytidelig til med en rekke patriotiske skåler, og videre var det laget en transparent som samtidig viste Karl Johans navnetrekk og datoen 17. mai 1814.

Dette er typisk for bergensernes holdning til frihetsdagen — de følte det på ingen måte som om gleden over å ha en demokratisk grunnlov behøvde å støte an mot undersåttenes lojalitet mot kongehuset. Denne første 17. mai-fest i Bergen var samtidig en folkefest i ordets egentlige forstand, der ble brent bål på fjellene, ja på Fløyen var det laget en vakker lysdekorasjon av 60 lykter. Kl. 10 om aftenen ble det laget et improvisert borgertog, den første 17. mai-prosesjon vi har hatt her i byen. Vi hitsetter et referat i »Adresseavisen«:

»Kl. 10 aften møttes selskapene fra Nygård og Den gode Hensigt med flere ved Nygårdsporten. Derfra marsjerte man samlet, under musikk og sang, over Sydneshaugen, hvor det, under hurrarop fra en utallig folkemengde, ble tørt patriotiske skåler av et drikkehorn som for over 400 år siden ble utgravd av en gravhaug, og der etter gikk man, til dels blandet, til de forskjellige lokaler og gledet seg til over midnatt«.

Slik artet den første virkelige 17. mai-fest seg i Bergen. Så ble det stille noen år, til 1836. Fra da av har 17. mai alltid vært feiret, bortsett fra krigsårene.

Bernt Lorentzen.

Riksforsamlingen på Eidsvoll 1814.

Tusenårgamle barneleker.

Når eldre bergensere ser sin egen barndoms leker i gaten — pikkeleisten, gjemmespill, paradis osv., smiler de gjerne vemodig gjenkjennende til dem og undrer seg over at de ikke er glemt ennå. Mange gamle gjør seg også skyldig i det misstak å mene, at enkelte av disse gamle leker er noe spesifikt bergensk. I et kåseri som rektor Gerhard Stoltz engang holdt i kringkastingen påviste han ganske interessant, at mange av disse leker kan være opptil tusener av år gamle og at de lekes ikke bare her i Bergen og utover hele landet og Norden med, men i store deler av verden. Og enten de har sin opprinnelse i hedensk eller kristen tid skyldes de ofte rituelle handlinger av religiøs art — hedensk magi, kristenbesvergelses, takkeseremonier for årstider og avling m. v. På underlig vis knytter disse leker vår fortid sammen med vår egen tid, de forteller oss litt om menneskenes tanker og tro og liv for lange tider siden.

17. mai-komitéen har fått tillatelse av rektor Stoltz til å gjengi deler av nevnte kåseri, men av omsyn til den begrensede plass dette programhefte råder over er gjengivelsene blitt sterkt forkortet.

Barnslige atspredelser, tilfeldige bevegelser med armer og ben, uforståelige og uforklarlige remser — vi skal lett finne at de engang i tiden var voksne menneskers alvorlige beskjeftigelse, religiøse seremonier, primitive eller barnslige folkeslags forsøk på å

utfinne sin skjebne eller avbøte den. Ganske visst har disse leker i dag mistet sitt opprinnelige innhold, men så lenge mennesket på visse alderstrinn må kjæte og leke seg, dekker de framleis et behov. Og den dag i dag hører de til en bestemt årstid, de var knyttet til våren når alt tok til å spire, til sommeren med sol og varme, til høsten når markens frukter ble moden.

Pikkeleisten.

Når barn står sammen og snakker og blir lens for stoff hender det, at det ene barn gir det annet et lett slag på skulderen eller hvor som helst og sier »Pikken, du e' an!« — dermed springer de i alle retninger som om pokkeren var i helene på dem. Og det er nettopp det han er: vi er nå midt oppe i den alminneligste av alle leker — pikkeleisten. Navnet er bergenssk, enkelte steder på Vestlandet heter denne lek *tikjen*, lenger sør *tikken* etter tellingen ekken, tokken, trekken, fikken, femken, sekken, sykken, okken, nikken, tikken, i Trondheim kaller eller kalte en det å *leke seir*, men det mest alminnelige navn utover landet er *sisten*. Dette er en likefram oversettelse av det tyske ord *letzten* (letzten Schlag), som igjen er en forandring av et eldre ord *die Letze* —

avskjedsgave, og slaget betegnet den gave (avskjedsgave) som den onde ga menneskene når han løp sin vei eller ble jaget bort. Det bergenske navn pikkeleisten skyldes hanseatisk innflytelse og misforståelser: *letzte* er blitt til det norske ord *lest*, eller *leist* (strømpelest, sokkeleist — med hine dagers tunge tresko

eller klogger gikk pikkeleisten unektelig lettest på sokkeleisten). Det var stor skam å ha siste slaget — avskjedsgaven fra den onde, altså fra det vesen som vi i de seneste to hundreår har kalt pokkeren. Pikkeleisten er i dag nærmest en morsom prøve på smidighet og bevegelighet, men fra først av lå det altså dypt alvor under leken.

Gjemmespillet

er gjerne fast knyttet til våren og vel nærmeste nabo til pikkeleisten. Både hommingen og de mystiske tellinger vitner om at det i sin tid også ved denne lek sto alvor bak. I Bergen kaller vi altså leken med det greie navnet gjemmespill, men det alminnelige navn ellers i landet er tvibrent eller bare brent. I Vest-Agder kalles den *bommen*, å bomma, i Hardanger *trappa bonnsk*, i Sunnhordland *trebom*, begge disse siste skriver seg fra det gamle stavangernavnet *trebonius*, »holla trebonius«, et navn leken har fått etter den hederlige og vellærde mann, Daniel Trebonius, hører ved byens lærde skole Kongsgård omkring 1675. Det hører merkelige telleremser til leken, en av dem er Ole Dole Doff som går igjen omkring i diverse utgaver, også den kjente Enniken Fenniken Foken brukes, de er som mange andre remser helt uforståelige. Opprinnelig må det norske navn etter professor Torp ha vært svibrent — et uttrykk fra en pantelek men etter som en mange steder både i Norge og Sverige under leken spytter og sier *tvi* for Ole! i stedet for *bom* for Ole! er vel svibrent blitt til tvibrent.

Bergensmeieriet

Paradis

Mens disse to leker brukes til nesten alle årets tider er det å hoppe paradis en lek som særlig knytter seg til våren, som regel fra påsketider av, etter pinse forsvinner den gjerne. Paradis er dessuten blitt en typisk jentelek, gutter finner gjerne på noe annet.

Paradisleken er meget gammel, kanskje 3—4 tusen år. Hensikten og målet med den var å få vite om en kan komme til Paradis og bli salig, steinen som kastes fra rom til rom var et symbol for sjelen. Når en vet dette, er det ikke vanskelig å se at figuren som tegnes i gaten forestiller grunnflaten av en kirke, hvor en går inn den nederste døren og strever seg fram til det avrundete alter. Det er ennå alminnelig at den åpne plass foran større katolske kirker kalles Paradis. Flere steder i gamle romerske byer finner en ennå riss i steinheller av disse paradisfigurer som er akkurat make til våre, men en finner også sneglehusformete labyrinter, hvor leken etter antikke forfattere har vært utført på samme måte. Disse sneglehusene er de eldste former og hører til gammel gresk tid, da en gjennom livets labyrint skulle nå fram til den salighet en da ønsket seg og trodde på. Etter kristendommen fikk oraklet en kristelig drakt, altså lik grunnflaten av en kirke. En slik labyrint har en funnet avtegnet på veggen i en norsk kirke fra det 11. århundre, likeså i noen steinheller på Gotland, rektor Stoltz mener også å ha sett en slik labyrint

brukt til lek i en gate i Bergen for mange år siden.

Men enten en vet hva det betyr å hoppe paradis eller ikke, det at leken lever uforandret den dag i dag viser bedre enn noe annet hvor godt denne lek har truffet det almenmenneskelige og hvorledes den gir tilfredsstillelse for noe av det som bor dypest inne i oss.

Bauedragene

har også fra først av hatt en religiøs betydning, den skriver seg fra østen og ble kjent i Europa først for 3—400 år siden da sjøfolk tok til å seile på Kina og Japan. Der øst er leken gammel, gjennom hundrer — kanskje tusener — av år har en sendt buedraget til værs for å prøve sjelens evne til å høyne seg over denne verdens plager og bekymringer. En malte ansikter og figurer på dragen, utstyrte dem med dusker og haler med krims-krams på — alt sammen for å støtte og oppmuntre sjelen i dens forsøk på å heve seg mot himmelen. Engelskmennene tok leken med til koloniene, hva vi vet fra fortellingen om Benjamin

Franklins buedrage, som ble årsak til lynavlederen. Navnet Dragefjell skriver seg fra at guttene før i tiden gjerne samlet seg der som et høvelig sted for å reise drager til værs, slike dragefjell kjenner en den dag i dag i England. Hverken Dragefjell, Fredriksberg, Engen, Pitterhaugen eller Jørgenshaugen er ledig for dragelek nå lenger — på grunn av alle luftledningene til telefon og elektrisitet.

En av de store nederlandske

kunstnere fra renessansen — Pieter Breughel — har malt et større bilde hvor vi får vite atskillig om de leker og lekesaker som dengang var alminnelige — og at de ikke nettopp er ukjente for oss. En finner en mengde barn fordelt omkring i lekende grupper: noen bøkser bakk, noen slår ball og noen går på stylder, en gutt og en jente leker hestespill, noen leker blindebukk, atter andre leker buekorps med både trommeslagere og tregeværer — eller i alle fall trepinner, ett av barna rir på kjepphest mens andre hopper tau eller stomper gampen. Slik moret ungdommen seg altså for 400 år siden, og det er ingen grunn til å tro at det var da en begynte med eller fant på disse lekene, de er ganske sikkert betydelig eldre.

(Program for dagen side 32–33.)

17. MAI 1950.

Kl. 6.40 spiller Divisjonsmusikken nasjonal-sanger i Dræggen.

» 6.55. Høytidelig åpning av Dagen.

Morgenprosesjonen:

Kl. 7, etter »et leve for dagen«, marsjeres gjennom Øvregaten, ned Vetrilidsalmenning over Torget og Torgalmenning til Logegaten, opp denne til Engen, rundt til Magnus Barfotsgate, opp denne og Øystensgate, gjennom Langesgate, rundt Christiestatuen, ned prof. Keyersgate, inn Fosswinckelsgate, ned Christiesgate til Festplassen, hvor avsluttes med tale for dagen m. v. Festlighetene innledes med avsyngelsen av »Har du følt det en dag«.

Kl. 8.15 bekranses følgende graver, minneplater og statuer:

President Christies grav på St. Jacobs kirkegård.
I. C. Dahls grav.
Ole Bulls grav på Assistentkirkegården.
Fr. Meltzers grav.
Nordahl Bruns grav på Domkirkegården.
De ved Alvoen falnes grav på Korskirkegården.
Jens Rolfsens minneplate på Korskirkegården.
Jonas Reins minneplate på Nykirken.
Våre falne i krigen 1940–45 på Solheim.
Våre falne i krigen 1940–45 på Møllendal.
De allierte flygergraver på Møllendal.
Bautaen over falne idrettsmenn på Fløyen.
Minebøssen på Torget.
Chr. Michelsens statue på Festplassen.

I hjertet av byen vår ligger

BERSTAD

— hele familiens butikk —

Flaggtoget:

Kl. 9.30 stiller buekorpsene, speiderne og gulrussen på Skansen. Buekorpsene marsjerer inn fra Helgesensgate — Henrik Wergelandsgate. Speidere og gulruss marsjerer inn fra Bispengaten. Fra Skansen marsjeres til Torget hvor stilles i følgende orden:

Skolene i alfabetisk orden.

Speiderne.

Markens Bataljon.

Ladegårdens Bataljon.

Mathismarkens Bataljon.

Nøstets Bataljon.

Løvestakkens Jægerkorps.

Skansens Bataljon.

Skutevikens Buekorps.

Sydnes Bataljon.

Gulrussen.

Sandvikens Bataljon.

Solheims Bataljon.

Mulens Bataljon.

Fjeldets Bataljon.

Verftets Kompani.

Wesselengens Bataljon.

Laksevågs Bueskyttere.

Laksevågs Bataljon.

Avholds- og andre barneforeninger.

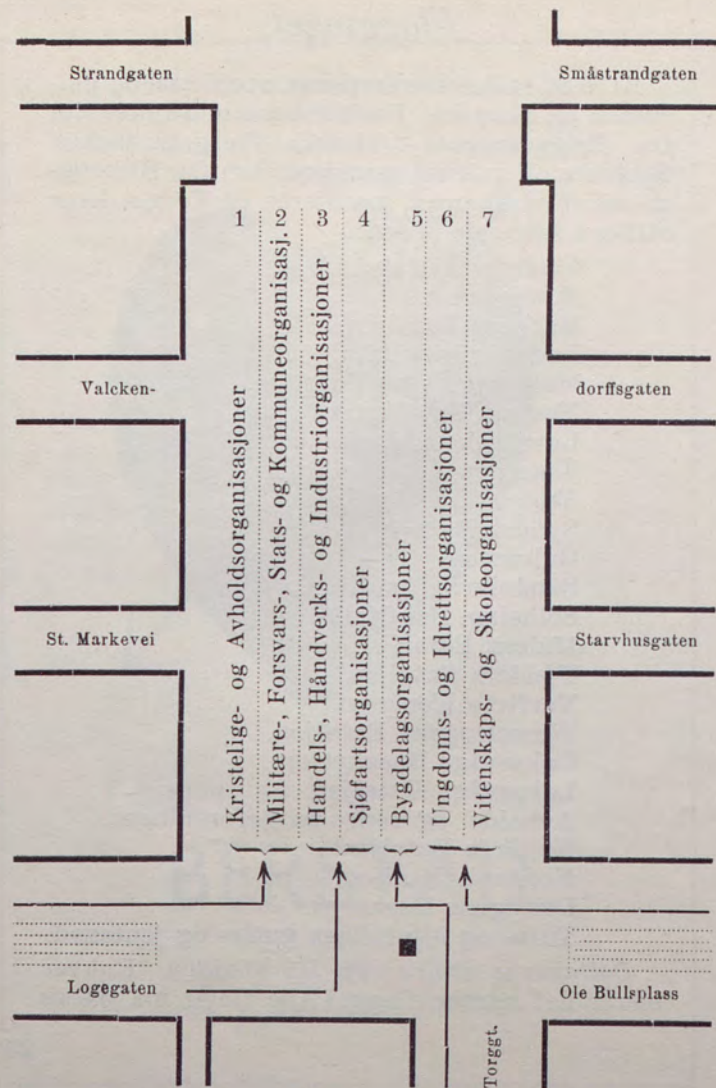
Nygårds Bataljon.

Nordnes Bataljon.

Drøggens Buekorps.

Turn- og idrettslags gutte- og jenteavd.

Deltakerne stiller opp 4 i bredden. Enhver bærer det norske flagg. Alle flagg må bæres

høyt. Etter avsyngelsen av Eidsvollssangen setter toget seg i bevegelse samtidig med hovedprosesjonen opp Torget, inn Småstrandgaten til Olav Kyrresgate, opp denne til Ole Bulls plass (østre gateløp), gjennom denne opp Logegaten til Engen, rundt Teatret, ned Chr. Michelsensgate, ut Strandgaten til Muren, ned til og inn Strandkaaien, opp Torget og inn på Torgalmningen hvor avsluttes med tale for dagen.

Hovedprosesjonen:

Hovedprosesjonen stiller opp 4 mann høy på Torgalm. fra hjørnet av Strandgaten og vestover til hjørnet av St. Markevei senest kl. 10.15. Organisasjonene stiller i sine respektive kolonner (se tegningen forgående side) i den rekkefølge de marsjerer inn.

KOLONNE 1.

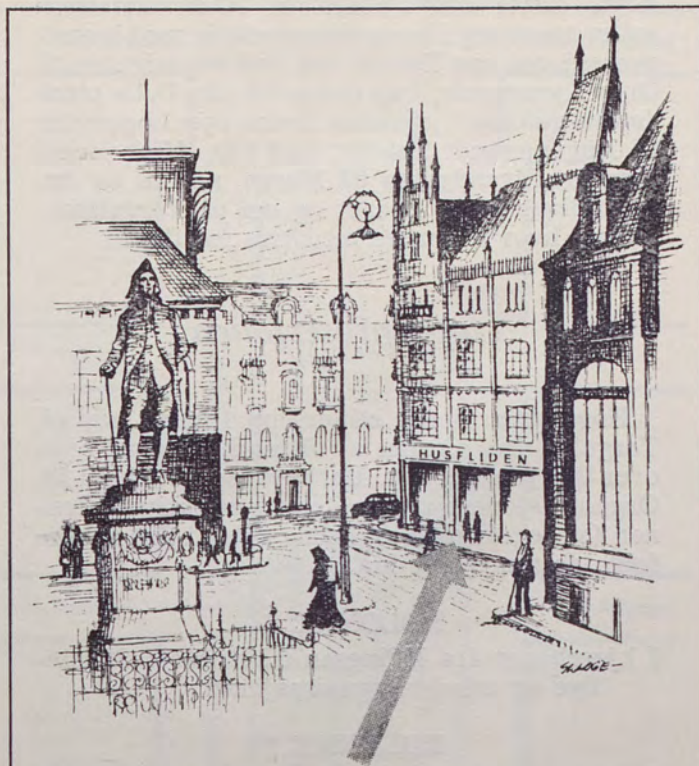
I kjørebanelen fra Ellingsen til Bristol: Kristelige og avholdsorganisasjoner.

KOLONNE 2.

I første (nordre) felt på Torgalm.: Militære, forsvars-, stats- og kommuneorganisasjoner.

KOLONNE 3.

I annet (nordre) felt på Torgalm.: Handel, Håndverk- og industriorganisasjoner.

Grünnlovsdagen

er preget av kjærlighet til landet, til det som er norsk. Og det særpregede norske finner De i smakfullt forarbeitete husflidsting.

HUSFLIDEN

for den som vil ha noe ekstra.

KOLONNE 4.

I tredje (midt)feltet på Torgalm.: Sjøfartsorganisasjoner.

KOLONNE 5.

I fjerde (søndre) felt på Torgalm.: Bygdelagsorganisasjoner.

KOLONNE 6.

I femte (søndre) felt på Torgalm.: Ungdom- og idrettsorganisasjoner.

KOLONNE 7.

I kjørebanelen fra Storjohan til Sundt: Vitenskap og skoleorganisasjoner.

Kolonne 1 og 2 marsjerer inn fra Logegaten — østre gateløp.

Kolonne 3 og 4 marsjerer inn fra Logegaten — vestre gateløp.

Kolonne 5 marsjerer inn fra Torggaten.

Kolonne 6 og 7 marsjerer inn fra Ole Bulls plass.

Biler og opptog skal anmeldes til Festkomiteens kontor, Chr. Michelsensgate 10 innen 13. mai kl. 12. Samlingssted oppgis og og legitimasjon utleveres 15. mai. Ikke godkjente biler og opptog bortvises.

Rekkefølgen er som vanlig ordnet ved gruppevis loddtrekning.

BERGEN KINEMATOGRAFER

1920-1950

17. mai 1950

Mange ben går fra 7 til langt på dag.
Vi overtar ved middagstider — da er
det våre programmer som går —
og trette ben kan hvile.

Koncert-Palæet

Forum

Eldorado

Logen

Ole Bull

Velkommen på kino

Etter et »leve Eidsvollsmennenes minne«, innledet med hornsignal, avsynges sangen for Eidsvollsmennene. Ved begynnelsen av siste vers, avgis salutt fra Skansen, fanene senkes og publikum blottet sine hoder. Deretter setter toget seg i bevegelse etter følgende rute:

Ned Torget til Strandkaien — ut denne til Muren — tilbake Strandgaten til Chr. Michelsensgate — opp denne rundt Teatret, ned Logegaten, Ole Bulls plass (vestre gateløp) til Olav Kyrresgate — ned denne til Småstrandgaten — inn til Rådstuplass — ned Vågsalm., over Torget, inn Kong Oscarsgt. til Domkirkegt. — gjennom denne til Rådstuplass, over Rådstuplass, ned Christiesgaten og inn på Festplassen hvor avsluttes med taler og tilhørende sanger. (Side 55-57-59-61-63).

Flagg og faner fra hovedprosesjonen bringes opp på og ved Vikingskipet.

1 fanevakt. Faner med barduner 2 fanevakter.

PROGRAM

- Kl. 6.40. Spilles nasjonalsanger i Dræggen.
 » 6.55. Høytidelig åpning av dagen.
 » 7. Festsalutt fra Skansen.
 » 7. Festrिंगing fra byens kirker.
 » 7. Morgenprosesjon fra Dræggen.
 » 8. Morgenprosesjonens avslutning på Festpl.
 » 8. Morgengudstjeneste i Sandvikskirken.
 » 8.15. Bekranses Eidsvolsmennene og de falnes grave.
 » 8.15 sendes kringkastingshilsen til syke og gamle over Bergen lokal.
 » 8.30. Morgengudstjeneste i Årstad kirke.
 » 8.30. —»— Johanneskirken.
 » 8.30. —»— Korskirken.
 » 9.30. Bekranses Christies statue.
 » 9.45. går speiderne og buekorpsene fra Skansen til
 » 10. Flaggetogets oppstilling på Torget.
 » 10. Hovedprosesjonen tar oppstilling på Torg-
 almenningen.
 » 10.30. Etter »leve Eidsvollsmennenes minne« og
 salutt fra Skansen går hovedprosesjonen
 og flaggetoget den oppsatte rute.
 » 11.45. Flaggetogets avslutning på Torgalm.

Nødhjelpstasjon bak Vikingskipet.

FOR DAGEN

- Kl. 12. Hovedprosesj. avslutning på Festplassen.
 » 12. Salutt for dagen fra Bergenshus.
 » 12.30. 17. mai komiteens barnematiné i Eldorado.
 » 13. 17. mai komiteens Festmatiné i Logen.
 » 13. Den Nationale Scene. Matiné.
 » 14.30. Konsert i Byparken.
 » 15.30 Går musikken fra Holbergstøtten til
 » 16. kapproingen på Store Lungegårdsvann.
 » 16. Barnas time på Festplassen.
 » 16-18. Modellseilas på Lille Lungegårdsvann.
 » 17. Idrettsleker for barn på Lungegårdens
 skoleplass v. Idrettslaget »Norrøna«.
 » 17. åpnes adgangen til klatrestengene.
 » 18. Festmøte på Festplassen ved de kristelige
 studentorganisasjoner.
 » 19. Festgudstjeneste i Domkirken.
 » 19. Allsang, underholdning, - premieutdeling
 for kapproingen fra Vikingskipet.
 » 20. Den Nationale Scene. Festforestilling.
 » 20-23. Brostensball på Torgalmenningen.
 » 21-23. Festprogram fra Vikingskipet.
 » 23.05. Festavslutning med fyrverkeri.

Barneparkering ved Kunstforeningen.

DAGENS MANN ?

Speilet gir Dem ærlig svar.

DIDR. ANDERSEN & SØN A.S.

BERGEN

SANGER

1. FOR EIDSVOLLSMENNENE.

(Synges på Torget før prosesjonens avgang etter «leve for Eidsvollsmennenes minne».)

På Eidsvoll stander en «sagahall»,
som gjemmer «fredede minner»;
som frihet elskes fra dal til dal,
det navn et hjerterum finner.
Mens minner slukner og dør hen
i glemselsflodens vanne,
skal gamle Eidsvoll stå igjen
med ekeløv om panne.

Det navn skal minne deg om en tid
for tusen somrer tilbake,
om Halvdans fagreste ungdomstid
i åndens kronede dage, —
da sangen tonet, talen lød,
så fritt at trældom bevet, —
da fritt å leve, glad å dø
var alt hva nordmenn krevet.

Det navn skal minne deg om en natt
med kolde tåkete vinde,
da ingen vakt var ved huset satt,
og alle sovnet her inne,
da folkets ånd i dvale lå
og ingen gleder kjente,
mens her og der i enslig vrå
kun nattelamper brente.

Dog natt ble morgen og sukk ble smil
i gamle Eidsvolls lunde,

Et trygt feste -

for rasjonell forsikring

da ånden maktet i gammel stil
en hall på ny å grunne,
en kjempehall, hvor fritt som før
man ferdes kan her oppe,
hvor ånden vises ei på dør,
men kun forvovne kroppe.

(Her senkes fanene under salutt fra Skansen,
mens publikum blottet sine hoder.)

De menn som talte på tinge da,
som handlet uten å beve,
for deres gjerning et langt hurra,
for deres minne et «leve»!
Så lenge flagg er fritt i havn
fra nu til tider fjerne,
står Eidsvolls menn og Eidsvolls navn
som frihets morgenstjerne!

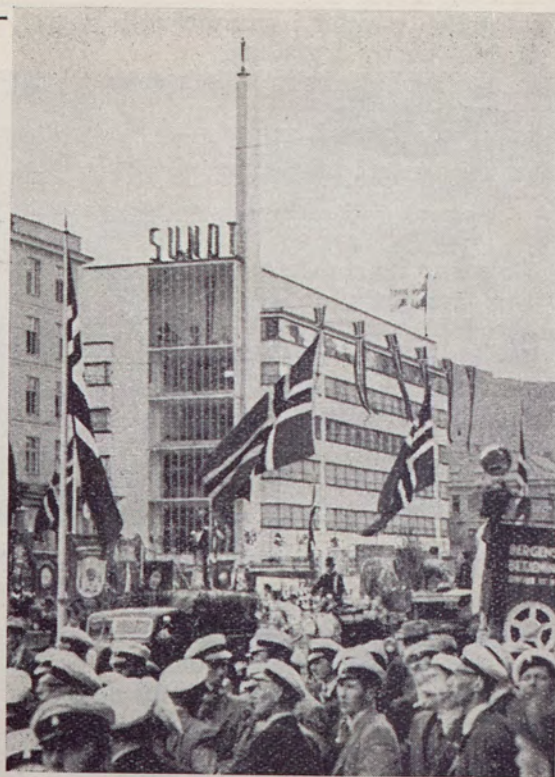
O. Arvesen.

2. GUD SIGNE VÅRT DYRE FEDRELAND

(Synges til avslutning på Festplassen.)

Gud signe vårt dyre fedreland,
og lat det som hagen bløme!
Lat lysa din fred frå fjell til strand
og vetter for vårsol røma!
Lat folket som brøder saman bu,
som kristne det kan seg søma.

No er det i Noreg atter dag
med vårsol og song i skogen.
Um sædet enn gror på ymist lag,
det brydder då etter plogen.
So signe då Gud det gode såd
til groren ein gong er mogen.

SUNDT ER SENTRUM

SUNDT & Co

3. FOR NORGE.

Melodi av Tischendorf

(Synges ved utmarsjen fra Torgalm.)

Jeg vil verge mitt land,
 jeg vil bygge mitt land,
 jeg vil elske det frem i min bønn, i mitt barn,
 jeg vil øke dets gavn,
 jeg vil søke dets savn
 ∴ i fra grensen og ut ∴
 til de drivende garn.

Her er sommersol nok,
 her er sædejord nok,
 bare vi, bare vi hadde kjærlighet nok.
 Her er diktende trang
 gjennom arbeidets gang
 ∴ til å løfte vårt land, ∴
 blott vi løfter i flokk.

Denne bostavn er vår,
 og vi elsker den for
 hva den var, hva den er, hva den bliver igjen.
 Og som kjærlighet gror
 av vår hjemlige jord,
 skal den gro av ∴ vår kjærlighets frøkorn ∴
 igjen.

Bjørnstjerne Bjørnson.

ÆOLUS

STIFTET BERGEN 1867

*Overtar forsikringer
av alle slags*

Kapital og Fonds kr. 9.850.000.—

Tekniske reserver „ 18.658.000.—

Telefonsentral 10 040

KONTOR: SMÅSTRANDGT. 1

4. FEDERNE VARE.

At far min kunde gjera
det gilde han hev gjort,
og fram i livet bera
so mykje gjævt og stort,
det var frå dag til annan
for meg so god ei stød:
Stor arv det er for mannen
av godtfolk vera fødd.

Min store fader døydde —
sjå det me alle må —
og arven burt dei øydde,
men sumt eg att kan få.
Her gjeng eg stundom sliten
og leitar etter ord;
skal tru eg er so liten
for det han var so stor?

Men graset gror på bøen
og korn på gamal vis,
og enno gamle sjøen
er like fri for is.
Vår' fjell er like håge
og lufti like blå,
so enno like fjåge
me fram kan stemna på.

Åsmund Vinje.

A Horske Alliance

FORSIKRINGSSKAP

*Alle slags
skadeforsikringer*

KONTOR: OLAV KYRRESGATE 9

Telefonsentral 15125

5. MILLOM BAKKAR OG BERG.

Millom bakkar og berg utmed havet
heve nordmannen fenge sin heim,
der han sjølv heve tuftene grave
og sett sjølv sine hus uppå deim.

Han såg ut på dei steinute strender;
det var ingen som der hadde bygt.
«La oss rydja og byggja oss grender,
og so eige me rudningen trygt».

Han såg ut på det bårute havet;
det var ruskut å leggja ut på;
men der leikade fisk nedi kavet,
og den leiken, den vilde han sjå.

Fram på vetteren stundom han tenkte:
Gjev eg var i eit varmare land!
Men når vårsol i bakkane blenkte,
fekk han hug til si heimlege strand.

Og når lidene grønkar som hagar,
når det laver av blomar på strå,
og når neter er ljose som dagar,
kan han ingen stad venare sjå.

Ivar Åsen.

BERGENS SPAREBANK

Opprettet 1823

Forvaltningskapital

ca. kr. 200.000.000.00

6. DEI VIL ALLTID KLAGA OG KYTA.

Dei vil alltid klaga og kyta
at me ganga so seint og so smått,
men eg tenkjer dei tarv ikkje syta:
me skal koma um ikkje so brått.

Ja, det skyt ikkje fram so det dunar,
som no ingen kan undrast uppå;
men det munar då jamt, ja det munar,
so det stundom er hugnad å sjå.

Lat det ganga fram, lat det siga!
Berre eitt eg ynskjer og bed:
at me ikkje so høgt måtte stiga,
at me gløyma får fedra-sæd.

Lat oss ikkje forfederne gløyma
under alt som me venda og snu;
for dei gav oss ei arv til å gøyma,
han er større enn mange vil tru.

Lat det merkast i meir enn i ordi
at me halda den arven i stand,
at når federne sjå att på jordi,
dei kan kjenna sitt folk og sitt land.

Ivar Åsen.

Vaksdal Mølle

BERGEN

Det sikre mel

Telegr.adr.: MÖLLEN

Telefon 1-5-0-1-0

7. SE NORGES BLOMSTERDAL.

Se Norges blomsterdal!
Farvel du kvalme fangekrok;
den ville graneskog
er nu så deilig sval.

Tra la la!

Ja, lystelig det er i nord
blant fjell og li og fjord.

Hør fjellets stolte foss!
Nyss brøt den vintrens bånd og tvang,
nu går den fritt sin gang
og brummer bass til oss:
Brum, brum! Brum, brum!
Ja, lystelig det er i nord,
blant fjell og li og fjord.

Så blå som himlens hvelv
fra hyttens dør så skjelsk på klem,
to øyne titter frem
og ler som Frøya selv.
Ha, ha! Ha, ha!
Ja, friske, fagre jenter bor
blant fjell og li og fjord.

Når hjem til dont og by
vi vende må fra landets lyst
med glemmigei ved bryst,
vi synger høyt mot sky:
Tra la la!

Ja, lystelig det er i nord,
blant fjell og li og fjord.

A. Åbel.

BERGENS KREDITBANK A/s

Aksjekapital og reservefond 11 mill. kroner

Utfører alle vanlige bankforretninger

8. HER SPIRER I NORGE.

Her spirer i Norge, her gror i dag,
og skogen har løv om sin panne.
Her klinger av toner, her lyser av flagg,
her yrer av liv over lande.
Og gjøken hilser den unge vår,
og barmer svulmer, og hjerter slår.

De slår for den rett at vi råde kan
vår egen, vår arvede tue.
De banker for rettferd mot hver en mann,
mot ham i den laveste stue.
Det er en lære som synes lett:
hvo rett vil vinne, bør øve rett!

Vi har ikke tid til å ankre opp,
vi videre fremad vil stevne;
for Norge oss venter i sluttet tropp
og krever vår vilje og evne.
Ja, fremad, fremad! til seirens dag,
med solskinn signer vår vunne sak.

Vi vil oss et land som er frelst og fritt
og ikke sin frihet må borge;
vi vil oss et land som er mitt og ditt,
og dette vårt land heter Norge.
Og har vi ikke det land ennu,
så skal vi vinne det jeg og du.

Per Sivle.

☆ A/S P. G. RIEBER & SØN - A/S P. G. RIEBER & SØN ☆

☆ A/S P. G. RIEBER & SØN - A/S P. G. RIEBER & SØN - A/S P. G. RIEBER & SØN - A/S P. G. RIEBER & SØN ☆

☆ A/S P. G. RIEBER & SØN - A/S P. G. RIEBER & SØN ☆

9. FOR DAGEN.

Første og siste vers synges før talene ved morgenprosesjonens avslutning.)

Har du følt det en dag,
når de rødmende flagg
vaier fullt i den vårlige vind,
at du stod som en mann
i dit fedreneland, —
at dets velferd den også var din?

Har du følt det en gang
hvor begeistring og sang
kunne sjelene samle til dåd?
Har almenåndens makt
til ditt hjerte seg lagt?
Var du med i dens jubel, dens gråt?

Hva oss samler i dag
under vaiende flagg,
er den arv som i hele sin vekt,
uten plett på sin glans,
med hvert blad i sin krans
vi skal give den kommende slekt.

La oss glemme alt smått;
om den arv vi har fått,
står vi vakt både kvinne og mann.
Under vårhimlens hvelv
vil vi love oss selv
at «den arven skal holdes i stand».

Olav Lofthus.

Vestlandsbanken

BERGEN

Sambandsbank for Vestlandet

10. SJØMANNSSANG.

Melodi av Edv. Grieg.

(Synges ved minebøssen ved bekransningen.)

Den norske sjømann er
et gjennembarket folkeferd;
hvor fartøy flyte kan,
der er han første mann.
På tokt og hjemme her,
ved sund og skjær og fiskevær
han tar sin Gud i sinn
og setter livet inn.

St. Olavs korsets ros
rett høvde for en vestlandsk los,
som reddet hundre menn
og hundre om igjen.
Og mangen liten gutt
som red på hvelvet hjem til slutt,
når far var satt ombord,
han burde hatt et ord.

Hurra for dem i dag
som farer under norske flagg!
Hurra for losen, som
dem først i møte kom.
Hurra for dem som ror
sin fiskerbåt på hav og fjord!
Hurra for alles lyst:
vår skjæromkranste kyst!

Bjørnstjerne Bjørnson.

Fra 1797 til idag har

Alvøens Papirfabrik

leverte kvalitetspapir

11. HYMNE.

(Synges på Festplassen før talen.)

Mel.: Lover den Herre.

Gud, du som styrer og rår hvad ei mennesker aner,
gyd du din kjærlighets sol over flagg, over faner!

Selv til vår fest
vær du vår dyreste gjest,
løft oss mot høyere baner!

Maidagen bød at hvert tre og hver busk skal seg
knoppe.

Flagget skal vaie fra løvskogens øverste toppe.
Hvem har det heist?
Du har i nåde det reist,
veldige Herre der oppe!

Sign med din kjærlighet dette vårt festlige møte;
lov oss at landet vi eier, skal aldri bli øde!

Gi oss din fred
og la all Norriges sed
modnes til gyldneste grøde.

Joachim Lampe.

BERGENS PRIVATBANK

12. FOR KONGEN.

(På Festplassen etter «leve» for Kongen.)

Gud sign vår Konge god,
sign ham med kraft og mot,
sign hjem og slott!
Lys for ham ved din ånd,
knytt med din sterke hånd
hellige troskapsbånd
om folk og drott!

Ved Gustav Jensen.

13. FRED OG FRIHET.

(På Festplassen etter de falnes minne.)

Mel.: Vær nu glad og vel tilmode.

Fred og frihet Norge eier,
er på Herrens ord ei arm.
Lengsel etter lysets scier
blusse i hver nordmanns barm!
I hvert trofast hjerte ned
ordet senke trøst og fred!
Norge over våre grave
blomstre som en Herrens have!

Landstad.

SØLV

*for alle anledninger
i stort utvalg.*

Theodor Olsens Eff.

Juvelér — Småstrandgt. 4

14. NASJONALSANGEN.

(Synges etter talen for dagen.)

Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem
furet, værbitt over vannet
med de tusen hjem.
Elsker, elsker det og tenker
på vår far og mor,
og den saganatt som senker
drømmer på vår jord.

Norske mann i hus og hytte
takk din store Gud;
landet ville han beskytte
skjønt det mørkt så ut.
Alt hva fedrene har kjempet,
mødrene har grett,
har den Herre stille lempet,
så vi vant vår rett.

Ja, vi elsker dette landet
som det stiger frem
furet, værbitt over vannet
med de tusen hjem.
Og som fedres kamp har hevet
det av nød til seir,
også vi når det blir krevet
for dets fred slår leir.

Bjørnstjerne Bjørnson.

BRANN · SJØ · KRIG · REISEGODS · AUTO · ANSVAR · INNBRUDD · GLASS
VANNLEDNING · ULYKKE · GARANTI · MASKIN · LUFTFART · FORSIKRING

Våre kvalifiserte fagfolk gir veiledning
i alle forsikringsspørsmål.

Vi gir Dem planer over forsikringsbehov
og rasjonalisering av forsikringsinteresser

15. STORTINGET.

(Synges på Festplassen etter «leve» for Stortinget.)

Norges høytidsstund er kommen,
åpnet har seg tingets hall,
høyt og lytt i helligdommen
røster nu hver Norges dal.
Agdesid og Trøndelagen
sammen nu kan veksle ord;
Dovre i sin døl er dragen
nu til tinge for sitt Nord.

Nidaros og Bjørgvin sitter
der i gjæve borgermenn.
I en dommer og en ridder
triner Oslo frem igjen.
O, hva fryd for dine tårne,
Akershus i hviten sky!
Herredag av odelsbårne
samles atter i ditt ly.

Håkons hall og Olavs kirke
reise ville de av grus.
Ha, det var normannavirke!
Var det ikke, Akershus?
Og hva fryd for dine tårne,
så du Håkons tid igjen!
Det beror på Norges kårne;
tidens guder er dens menn.

16. FOR BERGEN.

(Første vers synges etter talen for Bergen.)

Jeg tok min nystemte sitar i hende,
sorgen forgikk meg på Ulrikkens topp;
tenkte på bauner, om de skulle brenne
og byde mannskap mot fienden opp;
.,: følede freden, ble glad i min ånd
og grep til min sitar med lekende hånd. .,:

Verdige, gamle, gråskallede berge,
I som omringer min fedreneby,
I som så mangen en torden avverge
og sønderbryte elektriske sky.
.,: Yndig er dalen I hegner meg inn,
og forår og dalen oppliver mitt sinn. .,:

Bedre frem Bergen, det handelens sæte,
strekke armer om seilbare våg.
Derhen høyfarmede jekter med glede
ruster hver sommer til dobbelte tog;
.,: derfra går skibe så vide om land;
der kjøper, der selger, der handler hver mann. .,:

Jeg drakk den skål som meg Ulrikken skjenkte;
drikke den samme, I som have yin!
Hver som oppriktig mot fødeby tenkte,
lot denne munterhets skål være sin!
.,: Hell for vårt Bergen, vårt fødeland hell!
Gid allting må blomstre fra fjære til fjell! .,:
Nordahl Brun.

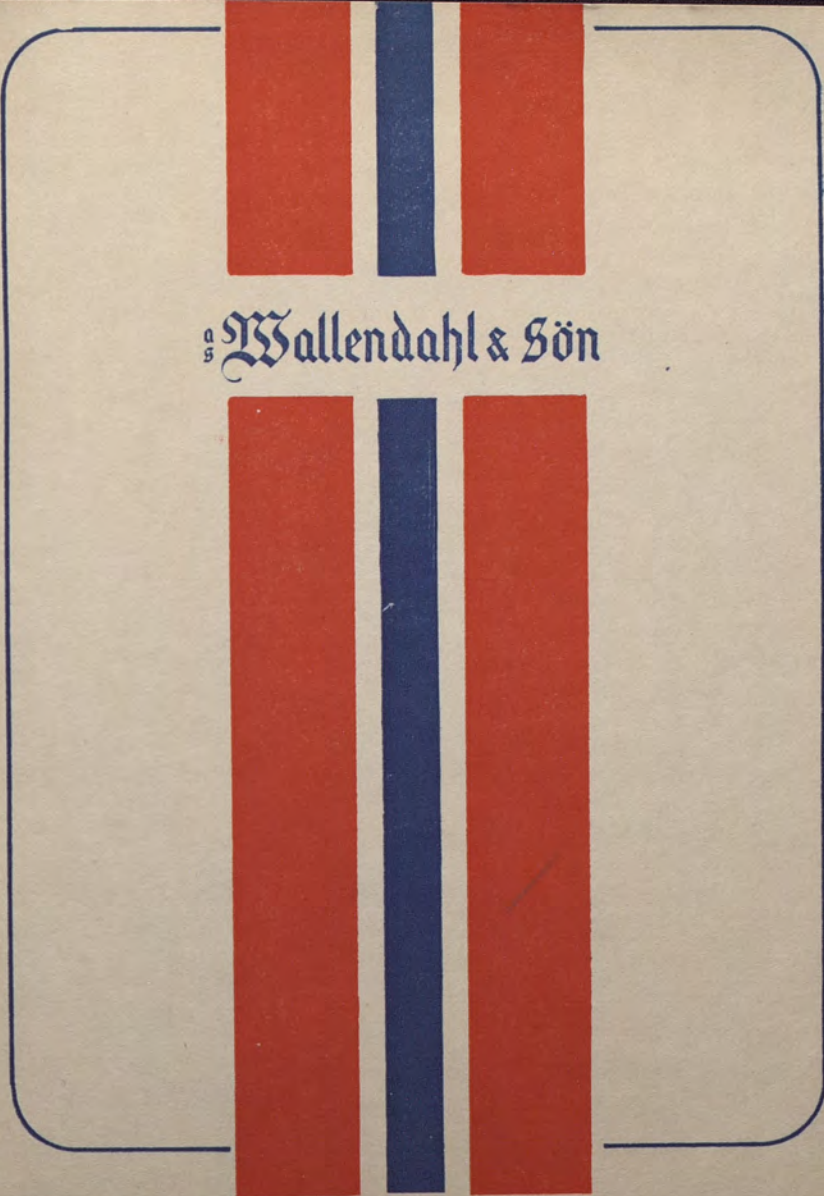
INNHALDSFORTEGNELSE:

	<i>Side</i>
Fem år	3
Den første 17. mai-feiring i Bergen	7
Tusenårgamle barneleker	15
Morgenprosesjonen	23
Flaggtoget	25
Oppstillingsplan for Torgalmenning	26
Hovedprosesjonen	27
Program for dagen	32—33

Sanger:

1. For Eidsvollsmennene	35
2. Gud signe vårt dyre fedreland	37
3. For Norge	39
4. Federne våre	41
5. Millom bakkar og berg	43
6. Dei vil alltid klaga og kyta	45
7. Se Norges blomsterdal	47
8. Her spirer i Norge	49
9. For dagen	51
10. Sjømannssang	53
11. Hymne	55
12. For Kongen	57
13. For fred og frihet	57
14. Nasjonalsangen	59
15. Stortinget	61
16. For Bergen	63

Trykk: F. Beyer Papirvarefabrikk A.s

^Q
^S Wallendahl & Sön

